

Jan Wils (1891-1972), Haags architect met groot praktisch inzicht

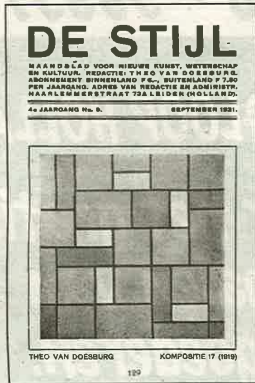
Vormgeving moest zo eenvoudig mogelijk zijn

Zowel in het artikel over professor Van Poelje (augustus 2011) als in het onlangs verschenen artikel over het café Westend kwam de architect Jan Wils ter sprake. Ook hij heeft zijn sporen in onze stad achtergelaten.

Jan is op 22 februari 1891 in Alkmaar geboren. Hij was de oudste zoon van Evert Wils en Jannetje Blankman. Zijn vader had een aannemersbedrijf en hier was Jan vaak te vinden. Van 1903 tot 1907 volgde hij een nijverheidskursus aan een avondschoon in Alkmaar. Vooral het constructief tekenen stond hier centraal en hier maakte hij gebruik van wanneer hij - zo jong als hij was - tekeningen maakte voor het bedrijf van zijn vader. Vooral zijn praktisch inzicht valt op in de ontwerpen die hij later gemaakt heeft en dat is gezien het voorgaande niet zo verwonderlijk. In 1910 slaagde hij voor het HBS diploma. In 1913 gaat hij in Den Haag als tekenaar bij een architectenbureau werken. In 1914 trouwt hij met Gepke van der Vee en ze gaan in de Anna van Buerenstraat wonen. Later ging hij voor de architect H.P. Berlage werken en zo kwam hij in aanraking met het werk van Frank Lloyd Wright.

Frank Lloyd Wright

Jan Wils had grote bewondering voor het werk van de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright (1867-1959) en dat is dan ook zichtbaar in zijn eigen ontwerpen. Hierbij vallen vooral de horizontale lijnen op en het laten samensmelten van de ruimten binnenin een gebouw met die erbuiten. Volgens de overlevering kwam Frank Lloyd Wright vooral tot dit soort ideeën omdat hij als kind met blokken gespeeld had en dan niet zomaar wat blokken. Tijdens de wereldtentoonstelling van 1876 in Philadelphia zag zijn moeder een doos met blokken liggen die door de Duitse opvoedkundige Friedrich Fröbel, de bedenker van de kleuterschool, ontwikkeld was. Dit



- Het tijdschrift De Stijl, waar Jan Wils een paar jaar aan meewerkte. -

speel/leermateriaal wordt overigens nog steeds gebruikt en werkt kennelijk. Het feit dat hij de mens centraal stelde en niet de architect zelf, sprak Jan Wils ook duidelijk aan.

De Stijl

Jan heeft ook enkele jaren meegewerkt aan het tijdschrift De Stijl. Dit tijdschrift is in 1917 in Leiden uitgegeven door een aantal min of meer gelijkgestemde kunstenaars en architecten. Theo van Doesburg was de redacteur en

mensen als Piet Mondriaan en Gerrit Rietveld werkten er ook aan mee. We kunnen hier van een kunstbeweging spreken. Centraal stond de gedachte dat de vormgeving zo eenvoudig mogelijk moest zijn en dat er vooral gebruik gemaakt moest worden van primaire kleuren aangevuld met zwart, wit en grijs. Denk maar aan het latere werk van Mondriaan en het Rietveld-Schröderhuis dat naar een ontwerp van Gerrit Rietveld in 1923/1924 in Utrecht gebouwd is. Ook in het werk van Jan Wils zijn hier sporen van terug te vinden.

Vrijmetselarij

Wat Jan Wils binnen het socialisme en communisme niet gevonden had, vond hij wel bij de Vrijmetselarij. Van 1929 tot zijn dood is hij dan ook lid geweest van de loge L' Union Frédéric in Den Haag. Het ging dan vooral om begrippen als broederschap, geestelijke en morele verheffing, onderlinge waardering en wederzijdse hulp. Naast zijn beroep als architect heeft hij ook nog wel het een en ander gedaan. Hij schreef artikelen in Het Vaderland, hij was lid van het bestuur van de Haagse Kunstkring, van de Bond van Nederlandse Architecten en van het Algemeen Haags Comité. Dit comité organiseerde na de Tweede Wereldoorlog een groot aantal festiviteiten in onze stad. Van de kermis tot het bloemencorso, van het koninginnenconcert tot



- Jan Wils, geportretteerd door Isaac Israëls in 1930. -

voorstellingen in Diligentia. Mijn vader was penningmeester van het AHC en heeft Jan Wils dan ook goed gekend. Als waardering voor zijn ontwerpen en al die andere werkzaamheden werd hij tot Officier in de Orde van Oranje Nassau benoemd.

Doorbraak 1920

Hoewel hij vóór 1920 ook al een groot aantal ontwerpen voor onder andere arbeiderswoningen in Woerden, Gorinchem en Oudewater op zijn naam had staan, kwam de echte doorbraak in dat jaar en dat had te maken met het ontwerp voor het woningbouwcomplex

Daal en Berg aan de Klimopstraat in Den Haag. (Wilt u hier meer over weten dan moet u het artikel over het café Westend in ditzelfde blad gepubliceerd maar eens lezen.) Zowel nationaal als internationaal werd hier in uiterst positieve zin aandacht aan besteed. Enkele jaren later, in 1924, ontwikkelde hij de plannen voor een Olympisch Stadion voor de Spelen van 1928 in Amsterdam. Op 11 februari 1972 is Jan Wils in Voorburg overleden.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl



- De Papaverhof in 1955 (Fotoburo Thuring). -



- Flatgebouw aan het Jozef Israëlsplein in Den Haag, gebouwd in 1925-1926. -

Voorbeelden van Jan Wils' werk in Den Haag

Tot slot nog enkele voorbeelden van het werk van Jan Wils die in Den Haag gerealiseerd zijn. Kijk er een naar als u in de buurt woont of bent.

- Papaverhof (gebouwd in 1919-1922)
- Flatgebouw Daal en Berg, Klimopstraat 2-24 (1919-1922)
- Flatgebouw Jozef Israëlsplein (1925-1926)
- Kantoorgebouw Van Alkamelalaan 700 (1933-1935)
- Winkelhuis Ambassade, Hoogstraat 29 (1937)
- Demehove, Badhuisweg 141 (1938-1939)